

und auch von der weiten Öffnung des Diphthongs $e > ie > ia > a$ findet sich nur eine einzige Spur in *sarra* 'sierra, la herramienta', aus Campo und Graus!

In dem genauen Festlegen der räumlichen Verbreitung des Wortschatzes und seiner Bedeutungsnuancen liegt der Hauptbeitrag des Buches für ein zukünftiges allgemeines aragonesisches Lexikon, denn in der vorliegenden Form beschränkt es sich auf die Darbietung des — keine Vollständigkeit anstrebenden — Materials nach den genannten sprachgeographischen und semantischen Kriterien und verzichtet bewusst auf etymologische Fragen.

Alwin KUHN

E. VALLÈS : *Curso práctico de gramática catalana*. Segunda edición. Barcelona, Bosch, [1950]. 192 pàgs.

Emili Vallès publicà la segona edició del seu *Curso práctico* poc abans de la seva mort, ocorreguda pel novembre de 1950, i que tanca una llarga vida dedicada a estudis gramaticals i lexicogràfics de la llengua catalana, en el qual camp ha donat obres tan estimables com el *Curs superior de Gramàtica catalana*, en col·laboració amb Artur Martorell, i el *Diccionari Pallas*. Paralela a les gramàtiques catalanes en francès, anglès, alemany i italià, el *Curso práctico* és — ho era ja en la seva edició de 1933 — un instrument útil de treball per als qui, coneixent l'espanyol, volen entrar en l'estudi de la llengua catalana. Aquesta nova edició, un xic ampliada, comprèn l'estudi de la morfologia, l'ortografia i la fonètica del català, precedit d'unes generalitats sintàctiques (que, per cert, no entenem quina finalitat tenen), i és feta amb un bon sentit pedagògic, en general, i amb uns útils exercicis sobre els temes estudiats.

Conté, però, algunes inexactituds, com les que indiquem tot seguit: a les pàgs. 9-10 hi ha una rara divisió dels complements, on regna el confusió amb motiu del que l'autor anomena «simplement complements» o «complements preposicionals»; a la pàg. 19 es mencionen com a «consonantes o semivocales» (?) la *i* i la *u* intervocàliques, que tenen valor de consonant, i la *u* de *ua*, *ue*, *uo*, darrera *g*, *q*, que tenen valor de semiconsonant, i això es repeteix a la pàg. 159; l'enumeració dels usos dels pronoms adverbials *ne*, *hi* (pàgs. 47-48) és incompleta; caldria donar com a preferibles *hem*, *heu* (i no *havem*, *haveu*) en el verb *haver* (pàgs. 72 ss.), i, sobretot, *haig* (i no *he*) en els temps d'oblívia (pàg. 75); la classificació dels adverbis (pàgs. 97 ss.) és plena de defectes, i l'ús d'alguns d'ells, que caldria que fos explicat, no n'està (*gens*, *gaire*, *mica*, *gota*, per exemple); les subordinades causals, introduïdes per *perquè*, poden portar també subjuntiu, contra el que hom diu a la pàg. 113; els noms de pila de Ruyra, Alcover i Maragall sembla preferible de donar-los en llur forma original (Joaquim i Joan), en lloc de traduir-los; és omès de parlar, en el capítol dedicat a ortoèpia, almenys de dos sons importants, els de *b* i *d* fricatives (**b**, **d**); la pronúncia de la conjunció disjuntiva és *o* i no *u*.¹ D'altra

1. Evidentment per lapsus s'han escapat a l'autor les afirmacions següents: en l'exemple «*Qui sembra vents recull tempestats*», l'oració subordinada és indicada com a principal (pàg. 11); en parlar del plural dels noms acabats en *s* només dona exemples de duplicació, però no de conservació de *s* senzilla, pronunciada sonora

banda, trobo encertada la menció del pretèrit perfet perifràstic de subjuntiu (pàg. 70), que sol mancar a les gramàtiques.

Però, malgrat les reserves, aquesta gramàtica ha d'ésser ben útil als qui vulguin iniciar-se en l'estudi de la llengua catalana partint de l'espanyola, perquè ha estat escrita amb un criteri segur i una profunda coneixença de l'idioma.

Jordi CARBONELL i de BALLESTER

VICENTE GARCÍA DE DIEGO: *El catalán habla hispánica pirenaica*. Lisboa, Centro de Estudos Filológicos, 1950. («Miscelânea de Filologia, Literatura e História cultural à memória de Francisco Adolfo Coelho», II, 55-60.)

L'illustre filòleg García de Diego, que amb tant d'interès estudia la llengua catalana, ha aportat la seva valuosa contribució al debatut problema de la subagrupació romànica del català, en un breu però substancial article.

El Prof. García de Diego sosté que el català no ha estat importat de Provença, com algú ha afirmat, sinó que nasqué en el seu propi solar. Les influències literàries i les coincidències fonètiques i morfològiques de veïnatge no han d'ésser considerades com a prova d'una invasió lingüística. L'eliminació d'una llengua l'aconsegueix una altra llengua, bé per ocupació en el buit, com s'esdevenia en la Reconquesta, o bé per imposició d'una gran civilització en països en estat cultural encara primitiu, com és el cas de la Romanització. Sense la invasió mahometana, Espanya seria, igual que és França, un tauler amb desenes de dialectes regionals. L'unitarisme de la monarquia visigoda fins el 711 no va impedir la diversificació dialectal, i per això cal no considerar tampoc com a prova d'una unitat lingüística els nexes entre Catalunya i Provença i el fet que aquella pertangués després a la diòcesi de Narbona fins al segle XI. El català derivat dels gèrmens llatins sedimentats en la romanització de Catalunya veié desaparèixer, en produir-se el replegament romànic per la invasió àrab, el primitiu romanç de València i de la part meridional del Principat, i després, en la recuperació del territori, fou ell el qui s'hi va imposar.

Entre els dialectes d'ambdues vessants del Pirineu existí una clara comunitat romànica, que era continuació d'una altra gran comunitat pre-romana, de la qual és supervivència el base actual, comunitat que arribava àdhuc al muntanyam cantàbric. Els Pirineus, en comptes d'ésser una barrera divisòria de cultures i de llengües, foren el baluard a què s'acollien els pobles propers en les vicissituds històriques, i ensem han estat les muntanyes pirinenques el solar multiseccular d'un poble pastoril. Els parlars que s'expandiren des d'allí, o que s'hi van restrènyer, són la clau de molts problemes lingüístics.

Com que l'estrall en els parlars pirinencs del vessant francès és molt menor que en el de l'espanyol, i com que, mentre França conserva tots els seus altres dialectes, els parlars mossàrabs que hi hagué a la Península Ibèrica foren escombrats per l'extensió dels dialectes del nord (el català, el castellà i el gallec), resulta que la llengua catalana, que hagué de tenir una gran semblança amb

(*vas, vasas; bes, besos; clos, closos*); no s'expressa la funció que les formes dels pronoms personals exerceixen en la proposició més que en l'acusatiu i el datiu de tercera persona (pàgs. 43-46); el verb *perdre* és enumerat entre els que canvien b per p en el radical del present d'indicatiu.